

уявлення про красу та гармонію, вводючи нові, часто провокаційні образи та концепції.

В українському контексті постмодернізм набуває особливого значення, оскільки він виявляється «нечистим» та межовим, що відображає своєрідну мутацію типологічних рис модернізму в його переході до постмодерністської антиформи. Це означає, що український постмодернізм не просто копіює західні зразки, а швидше інтегрує їх у власний культурний контекст, зберігаючи елементи традиційної української культури та ідентичності.

Таким чином, український постмодернізм стає не лише відображенням глобальних тенденцій, а й унікальним явищем, яке створює нові можливості для художнього вираження та культурного діалогу. Цей різноманітний підхід відкриває нові горизонти для осмислення сучасності, де гра, іронія і фрагментарність стають важливими інструментами для переосмислення як традиційних, так і нових форм мистецтва.

Отже, постмодернізм – це багатогранна, динамічна і впливова течія, що продовжує викликати інтерес і дискусії в культурології, адже вона не лише відображає зміни у мистецтві, але й відзначає нові підходи до сприйняття реальності в суспільстві.

Список використаних джерел :

1. The Anti-aesthetic: Essays on Postmodern Culture. Editor, Hal Foster. Publisher, Bay Press, 1983. 173 p.

2. Буцикіна Є. Про феномен постмодернізму в українському візуальному мистецтві. URL: <https://artslooker.com/pro-fenomen-postmodernizmu-v-ukrainskomu-vizualnomu-mistetctvi/> (дата звернення : 01.11.2024).

3. Горбатенко В. П. Політичне прогнозування: Теорія, методологія, практика. Київ: Генеза, 2006. 400 с.

Дмитренко Віта

*кандидатка історичних наук, доцентка
кафедри культурології, філософії та музеєзнавства
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка
(м. Полтава)*

РОЗШИРЕННЯ ФІНАНСОВИХ ГОРИЗОНТІВ: НОВІ ТА ІСНУЮЧІ ДЖЕРЕЛА ПІДТРИМКИ МУЗЕЮ

Сьогодні музеї стикаються з обмеженістю державних ресурсів, зростанням витрат на збереження та розвиток колекцій, потребою впровадження новітніх технологій і створенням інноваційних освітніх програм для відвідувачів. Усе це

вимагає пошуку додаткових фінансових джерел, таких як гранти, партнерства з приватними організаціями, благодійні внески та краудфандинг.

Окрім того, музеї стають важливими учасниками економічного та соціального життя, залучаючи туристів, створюючи робочі місця та сприяючи розвитку місцевих громад. Однак для цього необхідно не лише залучити нові фінансові ресурси, а й ефективно управляти існуючими, оптимізуючи витрати та нарощуючи дохідні статті.

Отже, пошук нестандартних джерел фінансування зумовлений, насамперед, загальною комерціалізацією музейної сфери. Лідируючі позиції у розвитку фінансової підтримки музеїв займають установи США та Великобританії. В американських музеях значні внески від приватних осіб та корпорацій формують спеціальний фонд, відомий як ендаумент. Ендаумент (endowment) – це цільовий капітал, що формується з пожертвувань для некомерційних організацій. Кошти цього фонду інвестуються, а витрачається виключно дохід від інвестицій. Основний обсяг початкових пожертвувань залишається недоторканим, що гарантує сталість та фінансову стабільність для музеїв.

За обсягами ендаументів серед музеїв світу лідерами у 2018 році стали заклади Нью-Йорка: Метрополітен-музей з активами на суму 3,6 мільярда доларів, Музей сучасного мистецтва з 1 мільярдом доларів, музей Гуггенхайма з 85 мільйонами доларів. До списку також входять Музей образотворчих мистецтв Х'юстона з фондом у 1,7 мільярда доларів та Смітсонівський інститут у Вашингтоні з ендаументом в 1,49 мільярда доларів [2, с. 86–87].

Донори, що вкладають кошти в ендаументи, мають податкові пільги, що стимулює приватну підтримку культурних установ. Музеї США, маючи статус неприбуткових організацій, звільнені від податків на основну діяльність. Натомість магазини сувенірів та кафе при музеях сплачують лише мінімальний податок на дохід. Крім того, широкою практикою є здача приміщень музею в оренду для проведення різних заходів, що також приносить додатковий дохід.

У Великобританії для залучення коштів музеї активно використовують фандрайзинг, що дещо відрізняється від американської моделі ендаументів. Фандрайзинг (fundraising) – це процес отримання фінансування або інших ресурсів для підтримки конкретних проєктів чи вирішення актуальних завдань, з якими стикається музей. Приміром, у період 2018–2019 років Британський музей зумів залучити 100 мільйонів фунтів стерлінгів від спонсорів для реконструкції Великого двору – успішний приклад реалізації фандрайзингової кампанії [3, с. 51–54].

Особливою формою фандрайзингу у Великобританії є Національна Лотерея на підтримку спадщини (National Lottery Heritage Fund). Цей фонд допомагає акумулювати великі суми через маленькі внески, що надходять від

продажу лотерейних квитків, випущених для певних культурних проєктів. З моменту заснування у 1994 році, Національна Лотерея фінансувала понад 36 тисяч проєктів, загальна підтримка яких склала 5,9 мільярда фунтів стерлінгів.

Координацію роботи Національної Лотереї забезпечує спеціально створена громадська організація, яка відповідає за випуск та продаж лотерейних квитків і спрямовує отримані кошти на культурні ініціативи. Розподіл зібраних ресурсів контролюється Департаментом у справах культури, медіа та спорту Великобританії, що гарантує прозорість і цільове використання фінансування [1]. Такий підхід дозволяє залучати широке коло громадськості до підтримки культурної спадщини й забезпечує стаке фінансування національних проєктів.

В Україні музейний фандрайзинг поступово розвивається, значною мірою завдяки підтримці благодійних фондів, заснованих впливовими особами. Один із яскравих прикладів такої діяльності – проєкт Львівського Природознавчого музею НАНУ, який у 2012 році подав заявку під назвою «Природничий музей: від теорії еволюції життя до практики Живого музею» на конкурс «Динамічний музей», організований Фондом Ахметова. Проєкт отримав фінансування в розмірі 10 мільйонів гривень і був реалізований у період 2013–2015 років.

Завдяки цьому проєкту вдалося не лише оновити експозицію музею за допомогою сучасних технологій, а й трансформувати заклад в інтерактивний освітній центр. Створений експозиційний сценарій органічно інтегрувався в шкільні та університетські освітні програми, що підвищило привабливість музею для молоді. Додатково в музеї запрацював науково-просвітницький центр, де реалізуються освітні програми для дітей, а також методичний центр з природничої музеології, призначений для професійного розвитку фахівців галузі. Окрім цього, було виділено кошти на підвищення кваліфікації персоналу, що дало змогу залучити фахівців до роботи з новітніми технологіями й ефективніше взаємодіяти з відвідувачами.

Таким чином, у сучасних умовах музеї стають не лише зберігачами культурної спадщини, а й важливими освітніми та громадськими центрами, що потребує стабільної фінансової підтримки для їхнього розвитку. Розширення фінансових горизонтів музеїв є необхідним кроком для забезпечення їхньої стійкості й конкурентоспроможності. Вивчення нових і зміцнення існуючих джерел фінансування – це стратегічний напрям, який дає змогу зменшити залежність від державного бюджету, залучити приватні інвестиції, впровадити інноваційні проєкти та активніше інтегруватися у світове музейне співтовариство.

Різні моделі фінансування – ендаументи, фандрайзинг, гранти, благодійні фонди та інші форми підтримки – допомагають музеям розвиватися й

відповідати на виклики часу. Досвід світових лідерів у цій сфері свідчить про те, що залучення різноманітних джерел фінансування сприяє економічній незалежності, підвищує якість музейних послуг і відкриває нові можливості для збереження та популяризації культурних цінностей. Успішна реалізація таких ініціатив в Україні стане запорукою розвитку музеїв, а також сприятиме зростанню інтересу до національної історії, мистецтва і науки серед населення.

Отже, розширення фінансових можливостей – це ключ до довготривалого та стійкого розвитку музеїв як важливих елементів культурної інфраструктури.

Список використаних джерел :

1. The National Lottery Heritage Fund. URL : <https://www.heritagefund.org.uk/>.
2. Дмитренко В., Дмитренко В. Культурні та креативні індустрії : секторальний зріз : навчальний посібник. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. 115 с.
3. Сом-Сердюкова О. М. Сучасний музей України : зміст – форма. *МАГІСТЕРІУМ*. 2005. Вип. 19. Культурологія. С. 51–54.

Дюс Ярина

учениця 10 класу ліцею

«Надворсклянський» №21

Полтавської міської ради

(науковий керівник – О. Костенко)

(м. Полтава)

КУЛЬТУРНА РЕЗИСТЕНЦІЯ КРИМСЬКИХ ТАТАР: ВІД ДЕПОРТАЦІЇ ДО СУЧАСНОСТІ

Окупація Криму росією у 2014 році стала переломним моментом для кримських татар, народу з багатовіковою історією та глибокими культурними коріннями на півострові. Для цієї етнічної групи окупація означала втрату багатьох прав, включаючи культурні, мовні та релігійні свободи. В цих умовах виникла необхідність активізації культурної резистенції, яка є засобом захисту та збереження культурної спадщини та ідентичності кримських татар, важливим аспектом відстоювання прав національної меншини перед новим політичним режимом. Вона виявилася реакцією на репресивні заходи, спрямовані на придушення та асиміляцію кримськотатарської культури.

У контексті теми нашого дослідження «культурна резистенція» визначається як активний процес збереження, відновлення та захисту культурної ідентичності, традицій, мови, обрядів та інших аспектів культури кримських татар в умовах загрози асиміляції, дискримінації та репресій. Це форма соціальної та політичної боротьби, спрямована на відстоювання прав культурної